

ชายขอบสี่แยก: กรณีศึกษา เทศบาลนครอุบลราชธานี
จังหวัดอุบลราชธานี*
Marginalized People : A Case Study at Intersection of
Ubon Ratchathani Municipality

ธนอมศักดิ์ ศรีหรั่ง
Thanornsak Srirang
กองทัพอากาศ
The Royal Thai Air Force, Thailand
E-mail: Thanornsak_s@rtaf.mi.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดรหัสชีวิตของผู้ที่ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก และศึกษาเงื่อนไขที่ทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกกลายเป็นคนชายขอบ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยตามสี่แยก ในเขตพื้นที่เทศบาลนครอุบลราชธานี จำนวน 14 คน การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการออกแบบ สัมภาษณ์ที่มีรูปแบบหรือมีลักษณะที่ไม่เป็นมาตรฐาน (Unstructured or Unstandardized Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided Interview) ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพวิถีชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งการวิเคราะห์ ข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการรวบรวมจากเอกสารและ การสัมภาษณ์ นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า มีรหัสชีวิตของผู้ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก ที่ใช้เป็นคำหลัก (Keyword) ในการที่จะสื่อถึงการเป็นคนชายขอบของอาชีพนี้ อีกทั้งยังสามารถสื่อนำไปสู่การรับรู้ถึงเหตุ ปัจจัยเงื่อนไขที่กระทำต่อพวกเขาให้กลายเป็นคนชายขอบ ที่ไม่ได้รับความยุติธรรมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม จนทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ เกิดเป็นชนชั้น และลดคุณค่าในตัว ของพวกเขาเหล่านี้ อันเป็นที่มาของคำว่า “ชายขอบสี่แยก”

คำสำคัญ: ขายพวงมาลัย; สี่แยก; คนชายขอบ

*ได้รับบทความ: 1 สิงหาคม 2561; ตอบรับตีพิมพ์: 21 ธันวาคม 2561

Received: August 1, 2018; Accepted: December 21, 2018

Abstract

The research aimed to analyze the living conditions of people selling garlands at the intersection, and factors enabling those people to become marginalized people. The in-depth interview was used to analyze the target group of 14 people selling garlands at the intersection in the Ubon Ratchathani municipality. The qualitative research method was also applied with unstructured or unstandardized interview, or guided interview. It comprised two parts of questioning ; part one was to obtain general information of the interviewee, and part two was to obtain information on living conditions of the interviewee. The content analysis came from gathering documents and interviews, and was presented in the form of descriptive analysis.

The research found that: the people selling garlands at the intersection could be described as a key word in referring to the marginalized people. This key word also led to understanding of causes enabling these people to become marginalized people without the rights of justice in terms of political, economic, social and cultural factors, as well as discrimination, classes and devaluation in society, which were all the causes of "Marginalized people at the intersection".

Keywords: Selling Garlands; The Intersection; Marginalized People

1. บทนำ

การขยายตัวและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วนั้น แปรไปตามสถานการณ์ของโลก ซึ่งเป็นสังคมใหญ่ โดยที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจนั้นถึงแม้จะช่วยให้ประเทศต่างๆ พัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศของตนได้เร็วก็ตาม แต่สังคมหรือประเทศที่ถือว่า “ของ” สำคัญกว่า “คน” ย่อมวางเป้าหมายการผลิตสิ่งของขึ้นเป็นหลักก่อน แล้วกำหนดวิธีการใช้ทุนใช้แรงงาน วิธีการบริหารจัดการกำหนดกฎหมายระเบียบการให้ศึกษาอบรม และปลูกฝังค่านิยม ฯลฯ

ให้บรรลุเป้าหมายของการผลิตที่วางไว้เป็นสำคัญ การจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรให้แก่คน ถ้าทั่วถึงเสมอภาคกันแล้วทำให้เป้าหมายการผลิตไม่บรรลุตามปริมาณที่ต้องการ ก็ต้องเลิกคำนึงถึงความเสมอภาคเพื่อให้ได้เป้าหมายปริมาณการผลิต (Saihoo, 1993 : 256)

การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะได้รับผลประโยชน์หรือผลเสียจากการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจภายในของประเทศ ได้แก่ การผลิต การใช้จ่ายและระบบการกระจายเป็น

สำคัญ ซึ่งประเทศที่มีความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ ต้องพึ่งพาสินค้า และบริการจากต่างประเทศ จนเป็นฝ่ายเสียเปรียบในการติดต่อค้าขายหรือลงทุนระหว่างประเทศ อันส่งผลเสียแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยจะส่งผลถึงสิทธิและผลประโยชน์ต่างๆ ที่ชนชั้นแต่ละกลุ่มได้รับแตกต่างกันไป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับอำนาจการต่อรองของแต่ละกลุ่มเป็นสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มที่มีอำนาจการต่อรองทางการเมืองสูง จะมีบทบาทและอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย และการทำงานของรัฐบาลให้เป็นไปในแนวทางที่ตอบสนองผลประโยชน์ของตน และเป็นกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการทำงานของสังคมมากที่สุด ในทางตรงกันข้ามกลุ่มที่มีอำนาจการต่อรองต่ำจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์น้อย และมักจะเป็นฝ่ายที่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างทางสังคมและอำนาจการต่อรองของกลุ่มชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมไทยแล้วอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มที่เป็นฝ่ายได้เปรียบหรือฝ่ายที่กุมอำนาจนั้น ได้แก่ กลุ่มศักดินา กลุ่มทหาร ข้าราชการ และกลุ่มพ่อค้าธุรกิจส่วนกลุ่มที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ประชาชนส่วนใหญ่โดยทั่วไป (Sukhothaithamthirat University, 1998 : 313-318)

ผู้ประกอบการอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกไฟแดง เป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพอยู่ในเมืองใหญ่ ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยคุณลักษณะทางกายภาพ และมุมมองจากสังคมโดยทั่วไป บ่งบอกถึงการเป็นกลุ่มคนผู้ซึ่งเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ไม่ได้รับความยุติธรรมในการ

ดำเนินการของรัฐหรือจากสังคมโดยทั่วไป มีส่วนทำให้เกิดเป็น “ความชายขอบหรือภาวะชายขอบ” (Marginality) ในมิติทางเศรษฐกิจ หรือความเป็นชายขอบในทางเศรษฐศาสตร์การเมือง ที่แสดงถึงเศรษฐกิจสถานะของคนที่ถูกเป็นเบี้ยล่าง ด้วยโอกาสและเป็นคนยากไร้ ไม่มีที่ยืนในสังคมตกอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกสังคมเอารัดเอาเปรียบทุกวิถีทาง คนเหล่านี้มักถูกกีดกีดหรือเบียดออกจากสังคม ไม่ว่าจะเป็นบริบทในทางภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อม (Vajanasara and Archavanitkul, 2012 : 133)

ทั้งนี้ ความเสมอภาคในเรื่องของสิทธิความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์เป็นเรื่องที่มีการผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างครอบคลุมในทุกประเทศทั่วโลก แต่ยังไม่สามารถเกิดขึ้นอย่างเป็นจริงได้ แม้ในประเทศที่เรียกตนเองว่าเป็นประชาธิปไตยสูงสุด ประชาชนในประเทศก็ยังมี การจัดแบ่งชนชั้นระหว่างกันตามค่านิยมของสังคม ตามอคติที่เกิดขึ้นในจิตใจ และเป็นการแบ่งชนชั้นของสังคมผ่านการให้ “คุณค่าภายนอก” ซึ่งเกิดขึ้นอย่างมากมายในสังคมทั่วไปในปัจจุบัน นับรวมถึงสังคมไทยด้วย (Chareonwongsak, 2015 : 4)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาชีวิตของผู้ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก โดยใช้เขตเทศบาลนครอุบลราชธานี เป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับการได้รับความยุติธรรมในด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจที่อาจส่งผลให้เกิดความจนโอกาสและจนอำนาจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมอันเป็นบ่อเกิดแห่งความรังเกียจ ไม่ยอมรับ ถูกมองว่าเป็นคนอื่นในสังคมและด้านการเมืองที่ไม่สามารถมี

ส่วนร่วม เรียกร้อง หรือกำหนดนโยบายต่างๆ ในชุมชนได้ เมื่อกลุ่มคนเหล่านี้ขาดความยุติธรรม ในด้านใดด้านหนึ่งแล้ว จึงอาจถือได้ว่าพวกเขาไร้ซึ่งตัวตน ไร้ซึ่งความหมายและบทบาทเป็นเพียง ตัวแทนแห่งความน่ารำคาญหรือตัวปัญหาเท่านั้น โดยที่รัฐหรือสังคมทั่วไปอาจมองข้าม ไม่ให้ความ ใส่ใจหรือความสำคัญใดๆ ที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับ พวกเขาเหล่านี้ เพราะมองไม่เห็นพวกเขาที่อยู่ ชายขอบอยู่ไกลรัศมีสายตานั่นเอง ผ่านการ ถอดรหัสชีวิต และเหตุปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ ที่ทำให้ ชะตากรรมของพวกเขาเหล่านี้เป็น “คนชายขอบ”

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อถอดรหัสชีวิตของผู้ที่ประกอบ อาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ ผู้ที่ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก กลายเป็นคนชายขอบ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางทฤษฎี ฐานราก (Grounded Theory) เพื่อศึกษาปรากฏ การทางสังคม โดยยึดหลักของการทำความเข้าใจ สิ่งต่างๆ โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อถอดรหัสชีวิตและมุ่งศึกษาเพื่อให้ ได้มาซึ่งเหตุปัจจัยเงื่อนไขที่เป็นกระบวนการทำให้ คนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก กลายเป็นคน ชายขอบ กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ศึกษาได้กำหนดรายละเอียด

เกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้ 1) การคัดเลือก ผู้ให้สัมภาษณ์ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ ข้อมูล

4. สรุปผลการวิจัย

เพื่อถอดรหัสชีวิตของผู้ที่ประกอบอาชีพ ขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก โดยการถอดรหัสชีวิต ของผู้ที่ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก กรณีศึกษา เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัด อุบลราชธานี สามารถสรุปผลดังนี้

1. รหัสชีวิต “ย้ายถิ่นเพื่อความอยู่รอด” และ “ชีวิตที่ไม่มีทางเลือก” คนขายพวงมาลัย บริเวณสี่แยก ส่วนใหญ่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานเข้า มาหางานทำในเมือง เนื่องจากไม่สามารถจะดำรง การประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ เพราะความ ผันผวนของราคาผลผลิตที่ไม่สามารถกำหนดเองได้ และการผันแปรของสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการ ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง โดยการที่ต้องย้ายไปสู่ เมืองใหญ่ที่ไม่มีความคุ้นเคย ไม่มีพรรคพวกจึงหมด ทางเลือกที่ได้ทำอาชีพที่ดี มีรายได้สูงจนต้องมา ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก

สังคมไทยส่วนใหญ่ในอดีตทำการเกษตร แบบเลี้ยงตัวเองได้ ซึ่งไม่เพียงพอในปัจจุบัน เพราะ ต้องผลิตเพื่อการค้าพาณิชย์ซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็น สินค้าบริการอื่น ทำให้ราคาของสินค้าทางเกษตร นั้นต้องขึ้นอยู่กับความต้องการและราคาที่ตลาด กำหนด การหักส่วนลดกำไรของพ่อค้าคนกลาง การกดราคาด้วยอำนาจสิทธิผูกขาด หรือการรวม กลุ่มพลังต่อรอง ฯลฯ เกิดความไม่ยุติธรรมต่อ

เกษตรกร ขาดซึ่งโอกาสและอำนาจในการต่อรอง ส่งผลให้เกิดการเหลื่อมล้ำในเรื่องของราคาทางการเกษตรเมื่อเทียบกับสินค้าอื่นๆ

ระบบเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้อุตสาหกรรมพัฒนาขึ้น เกิดอาชีพใหม่ให้เลือกและมีการเคลื่อนย้ายถ่ายเทแรงงานไปทำงานต่างถิ่นติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ที่ห่างไกลออกไป ทำให้ต้องประสบกับการเอารัดเอาเปรียบเบียดบังประโยชน์กันได้มาก ระหว่างผู้มีความรอบรู้และประสบการณ์ไม่เท่าเทียมกัน การอยู่ร่วมกันต่างเคารพสิทธิเสรีภาพผลประโยชน์ของกันและกัน จากพื้นฐานความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน ฯลฯ ก็หายากกว่าชีวิตในชุมชนหมู่บ้านชนบทตามแบบประเพณีดั้งเดิม (Saihoo, 1993 : 251) อีกทั้งเศรษฐกิจในระบบแข่งขันเสรีที่ต่างต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรปัจจัยในการผลิต ด้วยกำลังการต่อรองด้วยราคาและทุน ทำให้ผู้ที่มีความสามารถน้อยต้องยอมสูญเสียทรัพยากรที่ดินเคยมีอยู่หรือควรหาได้ จนอาจต้องเปลี่ยนอาชีพและถิ่นที่อยู่ภูมิลำเนา ทั้งกลุ่มญาติมิตรเดิมไปหาชุมชนและอาชีพใหม่ และดิ้นรนต่อสู้กับคนแปลกหน้าอื่นๆ ต่อไป และเขาเหล่านั้นก็ไม่มากอยห่วงใยสิทธิและผลประโยชน์ของตน

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนาและอาชีพใหม่ตามลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมยังทำให้เกิดความเสียเปรียบในด้านความรู้ความสามารถในการทำงานสวัสดิภาพที่จะพึงพาอาศัยได้จากชุมชน ปัญหาอุปสรรคในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ของการทำงานและการพักผ่อนการขาดแคลนสัมมาอาชีพหากระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจของ

ประเทศไทยไม่ช่วยสร้างงานสร้างรายได้ที่กระจายแบ่งปันกันได้ทั่วถึง จะมีประชากรกลุ่มหนึ่งถูกละเลยทอดทิ้ง ทั้งที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมเดียวกัน การขาดซึ่งความรู้ ประสบการณ์ในวิทยาการใหม่ๆ ประกอบกับการเป็นคนอื่นในสังคมใหม่ไม่สามารถประกอบอาชีพในระบบเศรษฐกิจในกระแสได้ ส่งผลให้ผู้ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาในเมืองไม่มีทางเลือกอื่น จึงต้องประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกในที่สุด (Saihoo, 1993 : 251-252)

2. รหัสชีวิต “การศึกษาคือการหลุดพ้น” คนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่รัฐมุ่งเน้นในเชิงนโยบายเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มีการปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีปฏิบัติ วิธีให้คุณค่า กับการศึกษาที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งการพัฒนาประเทศให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจรายได้มากกว่าคุณภาพชีวิต จัดการศึกษาที่มุ่งไปสู่การรับใช้อุตสาหกรรม งานบริการ งานที่สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ และจากการจนโอกาส จนอำนาจทางเศรษฐกิจ จึงส่งผลต่อเนื่องถึงระดับการศึกษาของคนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก เมื่อมีระดับการศึกษาต่ำ จึงส่งผลถึงการเลือกประกอบอาชีพอื่นๆ เป็นแบบลักษณะวัฏจักรไม่สามารถหลุดพ้นได้ โดยสามารถแก้ไขได้หากมีการปรับกระบวนการศึกษาจากคิดแยกส่วน แบบกลไกมาคิดแบบองค์รวม หมายถึง การให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนของชีวิต ไม่ได้เน้นแต่การเติบโตทางเศรษฐกิจหรือการจัดการศึกษา “แบบอุตสาหกรรม” ผลิตคน

“สำเร็จรูป” ออกไปรับใช้สังคมแบบนั้น แต่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของคนทั้งประเทศ โดยเฉพาะคนชนบท คนที่ด้อยโอกาสให้ความสำคัญกับภาคเกษตร สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความมั่นคงและสวัสดิการ ให้ความสำคัญกับความสมดุลของชีวิตและสิ่งแวดล้อม (Pongpit, 2010 : 35)

3. รหัสชีวิต “หาเช้ากินค่ำ” “ตามมีตามเกิด” และ “คนท้ายแถว” คนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกนั้นไม่มีทางเลือกอื่น ที่จะทำให้สภาพชีวิตโดยทั่วไปดีขึ้น และไม่ถูกเลือกจากคนในสังคมที่จะให้ความสนใจช่วยเหลือหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของพวกเขาเหล่านี้ เนื่องจากส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาสู่เมืองใหญ่ กลายเป็นคนต่างถิ่น คนนอกที่มาอาศัยอยู่ สามารถประกอบอาชีพได้เพียงแต่อาชีพนอกกระแส ด้วยการขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก เป็นต้น เนื่องจากการที่มีต้นทุนน้อย และไม่ต้องขวนขวายหาโอกาส และอำนาจ ในการต่อรองมากนัก แต่ต้องทำการขายแบบหามรุ่งหามค่ำ เพราะราคาพวงมาลัยอยู่ในระดับราคาที่ต่ำได้กำไรจากการขายน้อย (Jitnaree, 2014) จากการที่ประกอบอาชีพนอกกระแส จึงกลายเป็นคนนอกกระแสไปโดยปริยาย ไม่สามารถเรียกร้องหรือมีส่วนร่วมกับรัฐให้เข้ามาช่วยเหลือดูแล ทั้งด้านความเป็นอยู่ทั่วไป หรือนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนกลุ่มนี้ กลายเป็นปัญหาท้าทายของสังคมที่จะได้รับการเหลียวแล

4. รหัสชีวิต “หนูอยากเรียน” ลูกหลานของคนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกบางส่วนต้องการที่จะหารายได้พิเศษจากการขายพวงมาลัยเพื่อนำไปเป็นค่าเล่าเรียน หรือเป็นค่าใช้จ่ายใน

โรงเรียนโดยครอบครัวของคนขายพวงมาลัยที่มีลูกหลาน การดำรงชีวิตในเมืองจะยิ่งยากลำบากมากขึ้น เพราะการมีลูกย่อมหมายถึง รายจ่ายที่จะเพิ่มขึ้น ทั้งค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ค่ากินอยู่ ค่านม ค่าเล่าเรียน ค่ารักษาพยาบาลที่จะตามมา จากสภาพดังกล่าวพวกเขาต้องปรับตัว เอาตัวรอดให้ได้ในสังคมเมือง (Witthayasomboon, 2002)

5. รหัสชีวิต “ไม่มีหนี้ ไม่มีการศึกษาชีวิตต้องเลือก” คนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกหลายคน เลือกที่จะออกจากระบบการศึกษามาช่วยครอบครัวหารายได้ เพราะไม่ยอมให้ครอบครัวต้องมีหนี้สิน ไม่ยอมให้ครอบครัวต้องยากจนต้องขาดแคลนความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการยังชีพแต่อย่างใดก็ตาม ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่าย เกือบทั้งหมดมีหนี้สินและมีภาระพื้พังสูงที่อยู่อาศัยต้องเช่าผู้อื่น อาศัยผู้อื่น และอาศัยที่สาธารณะอยู่ ร้อยละ 53.0 ไม่มีเงินออม ไม่มีทรัพย์สินที่ถาวร ไม่มีทุนทางด้านสังคม ไร้ซึ่งสิทธิและขาดโอกาสทางการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม (Seelapatkul, 2005)

เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกกลายเป็นคนขายขอบ

1. ด้านเศรษฐกิจ คนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยในเมือง เนื่องจากผลกระทบจากการประกอบอาชีพทำนา โดยสามารถทำได้เพียงแค่ปีละหนึ่งครั้ง ในช่วงฤดูฝน ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และการปลูกพืชอื่นในช่วงนอกฤดูฝนก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากปริมาณน้ำที่กักเก็บไว้ไม่

เพียงพอ อีกทั้งยังต้องเช่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา ทั้งการไถดินเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูก จนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ประกอบกับยังต้องใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมี ที่ต้องกักตุนมาก่อน เมื่อเก็บเกี่ยวเรียบร้อยแล้วค่อยนำเงินไปใช้คืน ส่งผลให้รายได้ที่ได้จากการทำนาปีละหนึ่งครั้งนั้น ไม่สามารถเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายใช้สอยและเลี้ยงครอบครัว

ส่งผลให้ต้องมีการปรับย้ายที่อยู่เข้าหาแหล่งเศรษฐกิจหรือเมืองที่มีความเจริญเพื่อหาเลี้ยงชีพและครอบครัว แต่ด้วยความต้องการแรงงานนั้นมีปริมาณจำกัด อีกทั้งยังมีงานหรืออาชีพให้ทำน้อย จึงทำให้เกิดการแข่งขันการเข้าทำงาน ความต้องการแรงงานจึงมีเงื่อนไขจำนวนมาก ทั้งการศึกษา ความรู้จักมักคุ้น ประสบการณ์ในการทำงาน รวมถึงสภาพร่างกาย สุขอนามัย และสภาพความเป็นอยู่ จึงทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่ได้ถูกรับการคัดเลือก เมื่อไม่ได้รับโอกาสจึงต้องมีการหาเลี้ยงชีพอื่น แต่ยังคงติดขัดในเรื่องของการเข้าถึงทรัพยากร เข้าถึงเงินทุน รวมถึงการเข้าถึงลูกค้า ทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถมีโอกาสที่จะทำงานอย่างอื่นได้ และอาชีพที่สามารถทำได้คือการขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก เพราะไม่ต้องเช่าพื้นที่ในการทำการค้าขาย ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายไปในบางส่วน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายในการลงทุนนั้นจะไม่สูงมากนัก แต่ก็แปรผันตรงกับรายได้เช่นเดียวกัน รายได้ที่ได้จากการขายพวงมาลัยนั้น เพียงพอแค่ต่อการดำรงชีพ แต่ไม่ได้ทำให้ชีวิตนั้นสมบูรณ์ขึ้น เช่น การมีที่พักอาศัยที่ดีการมี

เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มดี ๆ การมีอาหารการกินครบ 3 มื้อที่ถูกสุขอนามัย หรือการได้รับการรักษาพยาบาลที่ดี ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงการมีค่าใช้จ่ายที่เพียงพอต่อการศึกษาหาความรู้ของลูกๆ ที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะเป็นต้นทุนของชีวิตต่อไป

การเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพในพื้นที่เขตเมือง โดยการมาเช่าบ้านอาศัยอยู่ร่วมกัน ไม่รู้จักผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองเดิม และการที่จะต้องหาเช่ากินค่าทำให้ไม่ได้พบปะผู้คนมากนัก ไม่ได้มีการประสานหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเลย ทำให้ไม่มีช่องทาง การช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร หรือชักนำให้มีอาชีพอื่นที่ดีกว่า มีรายได้มากกว่าเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ไม่ว่าจะขายพวงมาลัยนานเท่าใดก็ตาม ลักษณะของการใช้ชีวิตจะคงเดิม เพราะจากการศึกษาได้เห็นว่าได้ใช้ชีวิตในการขายพวงมาลัยแบบนี้มานานหลายสิบปีแล้ว และยังคงมีแนวโน้มที่จะขายพวงมาลัยต่อไป แม้กระทั่งรุ่นลูกก็ตาม เพราะไม่สามารถที่จะหนีจากวงจรนี้ไปได้ อันด้วยสภาพความเป็นอยู่ด้วยรายได้ที่น้อย และการที่ไม่ได้รู้จักใครนอกเหนือจากพวกตน ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองในเรื่องใดๆ เลยที่จะทำให้สภาพชีวิตนั้นดีขึ้น จะเห็นได้ว่าในเรื่องของระบบเศรษฐกิจในภาพรวมทั้งหมดนั้น ทำให้เกิดอาชีพขายพวงมาลัยเกิดขึ้น ที่เกิดจากการที่ไม่ได้รับความยุติธรรมทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้ไม่มีซึ่งโอกาส ไม่มีซึ่งอำนาจ ของคนที่ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก

2. ด้านการเมือง คนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกเป็นกลุ่มคนย่อยที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง กลุ่มคนนี้ในพื้นฐานแล้วไม่สามารถเข้าถึงการ

บริการของรัฐ หรือนโยบายต่างๆ ขาดการมีส่วนร่วม เนื่องจากเมื่อเข้ามาอยู่แล้ว กลายเป็นคนกลุ่มน้อย จึงไม่ได้ความสนใจจากบุคคลรอบข้าง และลักษณะทางกายภาพของผู้ที่ประกอบอาชีพขายพวงมาลัย บริเวณสี่แยก ทำให้เกิดการถูกมองข้าม เพราะเป็นอาชีพที่อยู่ในข่ายเศรษฐกิจนอกระบบ ไม่มีสิทธิมีเสียงใดๆ ในชุมชนที่อาศัยอยู่ ด้วยการถูกมองว่าเป็นคนอื่น เป็นคนจากที่อื่น ไม่มีบ้านอยู่ที่นี่ ไม่ได้เป็นคนในท้องถิ่น เป็นเพียงผู้ที่มาอาศัยอยู่เท่านั้น ย่อมไม่ได้ผูกพันกับเมืองนี้

3. ด้านสังคม วัฒนธรรมผู้ขายพวงมาลัย บริเวณสี่แยก ส่วนใหญ่ถูกสังคมมองว่า เป็นกลุ่มคนที่อันตราย น่ากลัว เพราะด้วยลักษณะการแต่งกายที่ไม่สะอาด รุงรัง ปกปิดใบหน้ามิดชิด และการเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มของตนเองที่เข้ามาอาศัยอยู่ ทำให้ถูกมองว่าแค่มาอาศัยอยู่เพื่อที่จะมาขายพวงมาลัยเพียงเท่านั้น สังคมจึงไม่ปฏิสัมพันธ์ด้วย และรายได้ที่ได้จากการขายพวงมาลัยมีกำไรน้อย ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพให้เหมือนกับสังคมรอบข้างได้ ทั้งสุลักษณะในเรื่องของอาหารการกิน เสื้อผ้า และความเป็นอยู่ ยิ่งทำให้ถูกมองว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่มีค่าแปลกแยก อีกทั้งการทำงานที่มีลักษณะแบบหาเช้ากินค่ำ ไม่มีวันหยุด สังคมโดยรอบจึงมองว่าไม่มีประโยชน์ต่อชุมชน เพราะมองไม่เห็นว่าคุณกลุ่มคนขายพวงมาลัยจะทำประโยชน์อะไรให้กับชุมชนที่สำคัญ หากมีเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมหรือยาเสพติด กลับกลายเป็นว่ากลุ่มคนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกจะเป็นกลุ่มแรกที่ถูกเพ่งเล็ง

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์คนขายพวงมาลัยตามสี่แยกไฟแดงในเขตพื้นที่เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สาเหตุของการประกอบอาชีพขายพวงมาลัยตามสี่แยก กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัญหาที่เด่นชัดที่สุดคือระบบเศรษฐกิจที่การพัฒนาอุตสาหกรรมมุ่งเน้นองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพและแรงงานที่มีฝีมือ ขาดการพัฒนาเทคโนโลยีในภาคเกษตรกรรม รวมถึงการสนับสนุนเงินทุนอย่างทั่วถึงและตรงเป้าประสงค์ ดังนั้น เมื่อรัฐบาลเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมจึงมีเพียงกลุ่มคนส่วนน้อยที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว คนส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมจึงเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบอันทำให้เกิด ภาวะหนี้สิน การล้มละลาย การเคลื่อนย้ายแรงงาน และคนจนเมืองในที่สุด เนื่องจากคนในภาคเกษตรซึ่งเป็นแรงงานราคาถูก หลังไหลเข้าไปอยู่ในโรงงานต่างๆ สุดท้ายจะเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ไม่สามารถตอบสนองเทคโนโลยีในด้านอุตสาหกรรมได้ ต้องดิ้นรนอาศัยเศรษฐกิจนอกระบบ หรือ Informal Sector ซึ่งเป็นลักษณะของเศรษฐกิจที่มีการลงทุนน้อยมีขนาดเล็ก เน้นการใช้แรงงานคนมากกว่าเครื่องจักร ไม่มีการรวมกลุ่ม และการเข้าสู่ระบบทำได้ง่าย งานประเภทนี้ไม่ได้รับการยอมรับในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ เช่น หาบเร่ แผงลอย คนเก็บขยะ เป็นต้น (Research and Development Institute,

KhonKaen University, 1998 : 105) ซึ่งสอดคล้องกับการขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก ไม่ต้องใช้เงินทุนมากก็สามารถที่จะประกอบอาชีพนี้ได้ ธุรกิจมีขนาดเล็กใช้แรงงานคนในครอบครัว ตั้งแต่การผลิตจนถึงขั้นจำหน่าย สามารถเข้าสู่อาชีพนี้ได้ตลอดเวลา ไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใดหรือไรการศึกษาที่สามารถที่จะประกอบอาชีพนี้ได้ ตรงข้ามกับความต้องการในภาคอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจในระบบอย่างสิ้นเชิง จะเห็นได้ว่าคนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกนั้นเกิดขึ้นตามความสัมพันธ์กับด้านการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรง

2. วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนขายพวงมาลัย กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกเลือกวิธีการซื้อดอกไม้สดมาขายเองแทนการรับแบบสำเร็จรูป เพราะต้องการลดต้นทุนในการผลิตทำให้ได้รับผลกำไรมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามวิธีที่เลือกก็เพียงมีรายได้แค่พอเพียงต่อรายจ่ายที่จำเป็นในครอบครัวเท่านั้น ที่ต้องใช้แรงงานของจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว ตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงดึกดื่น ต้องเผชิญกับสภาพอากาศทั้งร้อน ฝนตก และหนาว รวมถึงมลภาวะอากาศเสียเป็นประจำทุกวัน นอกจากนั้นพวงมาลัยมีชีวิตสั้น ไม่สามารถเก็บไว้ได้ จำเป็นที่จะต้องขายให้หมดไปในแต่ละวัน คนขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกส่วนใหญ่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ต้องเช่าบ้านหรือห้องอยู่ ด้วยผลกำไรมีเพียงพอแค่การเลี้ยงชีพ ลูกหลานไม่ได้รับการศึกษา และอาจต้องมาช่วยขายพวงมาลัยเพื่อเพิ่ม

รายได้อีกด้วย ส่งผลระยะยาวต่อตัวเด็กที่ไม่สามารถหางานที่ดีได้ในอนาคต เพราะการศึกษาไม่เพียงพอจะเห็นได้ว่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเหล่านี้มีความสอดคล้อง เกี่ยพัน และต่อเนื่อง หมุนเป็นเกลียวเข้าหากันยากที่จะคลายเกลียวนี้ได้ เราจะมองเห็นถึงความสลับซับซ้อนในการดำรงชีพในเมืองของพวกเขา นั้น ยากที่จะหลุดพ้นได้ นอกจากนี้ในจำนวนไม่น้อยที่ต้องไปขอยืมเงินทุนนอกระบบเพื่อนำมาลงทุน หรือใช้จ่ายในครอบครัว เกิดเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว จะหยุดขายพวงมาลัยก็ไม่ได้ เพราะดอกเบี๋ยเพิ่มขึ้นทุกวัน กลับเพิ่มวงวนให้เหนียวแน่นมากขึ้นอีก

3. ผู้กระทำใดที่ก่อให้เกิดอาชีพขายพวงมาลัยตามสี่แยก กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี กลายเป็นคนขายขอบนั้น มีลักษณะเป็นกระบวนการ และเป็นภาพรวมใหญ่ จากการที่พวกเขาเหล่านี้ไม่ได้รับความยุติธรรมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดการด้อยโอกาส ถูกกีดกันทรัพยากรถูกมองข้ามจากรัฐ การถูกมองว่าเป็นอื่น และการถูกมองว่าแปลกแยก เป็นต้น จนทำให้เขาเหล่านี้เกิดเป็นความแตกต่างขึ้นในสังคม ซึ่งเมื่อมีความแตกต่างก็นำมาซึ่งการแบ่งชนชั้น และการแบ่งชนชั้นก็นำมาซึ่งการให้คุณค่า เพราะในโลกแห่งความเป็นจริงการแบ่ง “ชนชั้น” เป็นประเด็นที่นำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างคนและกลุ่มคนในสังคมเสมอ ปัญหานี้เกิดขึ้นจากการให้คุณค่าแก่ชนชั้นอย่างไม่ถูกต้องในสังคมที่มีการให้ “คุณค่า” แก่ชนชั้นบางชนชั้นที่นำมาซึ่งความขัดแย้งการหมิ่นเกียรติ สิทธิเสรีภาพ และในศักดิ์ศรี

ของมนุษย์ และที่สำคัญเป็นการแบ่งชนชั้นที่ลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลง คำถามจึงไม่ใช่อยู่ที่ว่าสังคมควรจะแบ่งชนชั้นหรือไม่ แต่คำถามอยู่ที่ว่าเราจะแบ่งชนชั้นในสังคมด้วย “คุณค่า” เช่นไรที่จะช่วยให้เกิดการยอมรับในชนชั้นระหว่างกัน และการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสงบและทุกๆ คนยังสามารถสำแดงคุณค่าในตนเองออกมาได้ (Chareonwongsak, 2015 : 2-3)

สามารถสรุปได้ว่า ผู้กระทำต่อผู้ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยให้กลายเป็นคนขายขอบนั้น มีทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการจัดสาธารณะที่ไม่ครบถ้วนและทั่วถึงต่อชุมชนของเขา หรือต่อตัวเขา ทั้งเรื่องของสาธารณูปโภคต่างๆ ที่มีเฉพาะกลุ่มคนเมืองเดิมที่มีฐานะทางการเงิน มีหน้ามีตาทางสังคม ย่านธุรกิจ จนลืมที่จะขยายให้ทั่วถึง การจัดสรรทรัพยากรก็จัดให้เฉพาะคนบางกลุ่มที่มีอำนาจในการต่อรองทางการเมืองทางเศรษฐกิจหรือทางสังคม ไม่มีความยุติธรรมในฐานะประชากรที่อยู่ภายใต้รัฐบาลเดียวกัน ประเทศเดียวกัน ยิ่งกระแสโลกที่มีระบบทุนนิยมที่แทบจะผูกขาดเฉพาะกลุ่มคนรวยด้วยแล้ว ยิ่งทำให้กลุ่มคนพวกนี้ต้องปากกัดตีนถีบเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อความอยู่รอดและการประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยก มักโดนดูถูก กดขี่ ถูกมองว่าเป็นชนชั้นต่ำ น่าเกลียด น่ากลัว รัฐบาลเองก็ไม่ได้มาให้การช่วยเหลือ จัดสวัสดิการรัฐไม่ทั่วถึง ซึ่งนโยบายการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ยังตกอยู่กับคนกลุ่มหนึ่ง ขณะที่คนกลุ่มใหญ่ในส่วนอื่นๆ ไม่ได้รับประโยชน์จากการเติบโตด้าน

เศรษฐกิจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถอธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมภายใต้นโยบายการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวไปสู่การสร้างความทันสมัยได้ส่งกระทบต่อวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะข้อบ่งชี้ในมิติที่อธิบายระดับความแตกต่างของการกระจายทรัพยากรทางสังคมที่ยังขาดความยุติธรรม ขาดความเท่าเทียม ขาดความเสมอภาค อาทิเช่นระดับรายได้ การถือครองปัจจัยการผลิต และการเข้าถึงทุนทางสังคมยังมีสภาพความเหลื่อมล้ำ ทั้งยังเป็นปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลเกิดปัญหาความยากจน มีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำมาหากินในเมืองใหญ่ และเกิดอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกในที่สุด และท้ายที่สุดแล้ว พวกเขาเหล่านั้นจะกลายเป็นคนขายขอบ ที่ไม่ได้อยู่ ณ ชายขอบของประเทศอันไกลโพ้น แต่กลายเป็นชายขอบสี่แยกที่อยู่ท่ามกลางในเมืองใหญ่ ท่ามกลางความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่เราคิดว่าทำให้คนในประเทศจะร่ำรวยยิ่งขึ้น มีกินมีใช้กันมากขึ้น แต่หารู้ไม่ว่าคนขายขอบได้เกิดขึ้นและอยู่ใกล้ๆ เพียงแค่เอื้อมมือเท่านั้นเอง

6. ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาเรื่อง ชายขอบสี่แยกเป็นการศึกษาเฉพาะคนขายพวงมาลัยในพื้นที่เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีเท่านั้น อาจไม่สามารถนำไปอธิบายกับพื้นที่อื่นๆ ที่แตกต่างออกไปได้ ดังนั้น ควรมีการศึกษาเรื่องราวของคนขายพวงมาลัยในพื้นที่อื่นๆ หรือในประเด็นที่แตกต่างออกไป เพื่อที่จะสามารถอธิบาย

ปรากฏการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น

2. รัฐควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายพัฒนาพื้นที่ทำมาหากินให้กับเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการบริหารจัดการน้ำให้มีระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพการจัดสรรเขตเกษตรกรรมก้าวหน้า จัดการที่ดิน จัดการรายได้ กำหนดปริมาณและคุณภาพการผลิตให้เพียงพอและเหมาะสมต่อความต้องการของตลาด เพื่อให้กลไกทางตลาดยกระดับราคาสินค้าทางเกษตร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ทางการเกษตรจากหน่วยงานราชการต่างๆ ต้องเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรกรรมแบบก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยีใหม่อย่างจริงจัง

3. รัฐควรเข้ามามีบทบาทและแก้ปัญหาให้กับชาวนา ในเรื่องเกี่ยวกับกลไกทางตลาดที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง อีกทั้งต้องสร้างความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ พัฒนาความคิด ความอ่านของเกษตรกร และสร้างให้มีอำนาจ

ในการต่อรองกับระบบตลาดในภาพรวมให้ได้

4. รัฐจะต้องสร้างและสนับสนุนให้มันเกิดขึ้นในรัฐ ที่เพียงพอและเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ภายในประเทศ เพื่อให้ประชากรในรัฐมีจำนวนงานที่เพียงพอต่อประชากรพร้อมทั้งต้องดำเนินการจัดระเบียบการศึกษาให้เหมาะสมต่อจำนวนและประเภทเนื้องานทั้งหมดภายในรัฐ จึงจะสามารถกระจายความเหลื่อมล้ำทั้งการศึกษาและความเป็นอยู่ของประชากรในทุกพื้นที่ได้

5. งานวิจัยนี้ต้องการเปิดประเด็นให้รัฐหน่วยงาน คนในพื้นที่ และสังคมอื่นทั่วไปได้รับรู้ถึงกระบวนการ ที่มาที่ไป และเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ของผู้ที่ประกอบอาชีพขายพวงมาลัยบริเวณสี่แยกนี้มากขึ้น เพื่อที่จะให้ความสำคัญ เล็งเห็นถึงปัญหาในการนำมาซึ่งการแก้ปัญหาในภาพรวม ที่ต้องบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานในภาครัฐ อีกทั้งเพื่อให้สังคมให้โอกาสกับพวกเขาเหล่านี้ ได้เป็นประชากรในสังคมอย่างแท้จริง

References

- Chareonwongsak, K. (2015). *Pleasant Society : Suggestions for Good Society*. Bangkok : Success Media.
- Jitnaree, S. (2014). *Garland : Life Separation Case Study Marginalised People's Way of Life in Nakhonsrithammarat Municipality. Master of Arts Thesis*. Graduate School : Chiang Mai University.
- Pongpit, S. (2010). *Social Transformation in Thailand*. Bangkok : Charoenwit Publishing.
- Research and Development Institute, KhonKaen University. (1998). *Northeastern Women : Alternatives, Capacity and Development Direction*. KhonKaen : Research and Development Institute, KhonKaen University.
- Saihoo, P. (1993). *Social Mechanism*. Bangkok : Chulalongkorn University Press.

- Seelapatkul, C. (2005). Conditions and Causes of Poverty of the Registered Poor People: Case of study of Saraphi Sub-district, Saraphi district, Chiang Mai Province. *Master of Arts*. Graduate School : Chiang Mai University.
- Sukhothaimathirath University. (1998). *Political Science, Instructional Document on Current Political Issues 80309, Unit 1-6, Unit 7-15 Political Science, Sukhothai Thammathirath University*. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirath University.
- Vajanasara, K., and Archavanitkul, K. (2012). *Population and Society, 2012 Marginalised People and Equality in Thai Society*. Nakhon Pathom : Population and Society.
- Witthayasomboon, I. (2002). People Selling Garlands : Way of Life on the Road Case Study Around Phan Phiphop Lila Bridge, Ratchadamnoen Klang Road, Phra Nakhon District. *Master of Arts*. Graduate School : Silpakorn University.